

Dobrý den
a děkuji za oslovení i žádost o reakci na analýzu Archizoomu.

Přečetl jsem si již ráno vaši analýzu a myslím, že správně shrnuje dopady pandemie na náš obor. Někteří z kolegů se prý zajímali o státní pomoc OSVČ, ale ta je učena především pro osoby s aktuálně uzavřenými provozovny - naše problémy však nastanou až v příštích měsících. Samozřejmě již dnes je patrné zpomalení nebo zkomplikování výkonu naší profese kvůli omezení fyzického kontaktu - místní setření se spíše odloží na později, než uspořádá přes videokonferenci, o projednávání územních plánů nemluvě. Úřady ale vcelku fungují, s ohledem na omezené kontakty s veřejností a nižší počty místních projednávání, se mi zdají být lhůty v posledních třech týdnech kratší než v době minulé. Odložená agenda se ovšem projeví ve lhůtách po skončení či omezení restrikcí.

Ateliery nám vláda svými nařízeními nezavřela, copy centra fungují, papír a kancelářské potřeby se dají objednat přes internet. Někdo je v karanténě, někdo se léčí doma, zpravidla bez placené nemocenské, někdo chodí s rouškou do kanceláře. Komunikační sw Zoom je šikovný nástroj na tvůrčí diskusi a sdílení obrazovek pomáhá při skicování na dálku. Na stavbách se pracuje podle množství lidí v karanténě a onemocnění, na respirátory jsou ostatně stavaři zvyklí, i když to není nic příjemného. Ale problémy přijdou, to z analýzy Archizoomu jasně vyplývá.

Pro nás architektky jsou zásadní naši klienti - objednatelé, stavebníci, developeři,... ať soukromí či veřejní, velcí developeři i soukromí individuální stavebníci. A v tomto směru analýza Archizoomu dobře komentuje jednotlivé segmenty trhu. Ohroženi budou ti architekti, kteří jsou orientováni na jeden silný sektor - jako je ubytování, hotely, gastro nebo i kanceláře; také ti, kteří jsou příliš „malí“, bez rezervy na přežití, a nebo příliš velcí, kteří musí produkovat velké objemy, aby užívali svoje „továrny na projekty“.

Dopad na naši praxi bude navíc mezinárodní, v tom se podobá krizi z let 2008 -2010... Tentokrát už ale nepůjde odjet do jiné země EU, protože aspoň nějakou dobu (ony dva roky?) budou platit omezení cestování do a ze zemí, kde nebude zcela utlumen projev epidemie. Obávám se o objemy veřejných zakázek především v prostředí menších měst a vesnic, které nebudou mít dostatečné finance na řešení všech problémů najednou. Vzhled veřejného prostranství bude, bohužel, nespíš na konci seznamu investic.

Česká komora architektů se zajímá o dopady výjimečné situace na práci svých členů, ale i nečlenů, ačkoli možnosti přímé pomoci nejsou velké. Kdo v termínu neuhradil členský poplatek, dostane splátkový kalendář na rozložení plateb, odpustíme sankční úroky. Mnozí z členů údajně mají tak nízké příjmy, že žádají o jeho snížení ze sociálních důvodů. Všichni poctiví, kteří splnili své povinnosti včas, se mohou oprávněně cítit dotčeni.

Osobně nevěřím, že by se MF ČR či MMR ČR najednou začalo zabývat podporou architektonických či inženýrských kanceláří, ale třeba změna přístupu MMR a MPO k podpoře veřejných zakázek by přispěla k většímu balíku práce pro mnohé ateliery. Také nám mohou pomoci státní injekce do ekonomiky a podpora firem, které pak nezbrzdí poměrně slušně rozjetý stavební trh - při současné krizi bydlení je to potřeba dvojnásobná. Stejně jako jsou potřeba finance do přípravy území - územní studie, územní a regulační plány... alespoň, aby se nezastavila jejich příprava, i když výsledky lze čekat v horizontu let než měsíců. Stejně jako dopravní a technická infrastruktura by neměla přibrzdit, jinak nebude jak a na co připojit plánované novostavby. A nakonec by mohla současná situace přispět k návratu k levnějším řešením - opravám, rekonstrukcím, přístavbám a nástavbám, lepšímu využití extenzivně zastavěných intravilánů měst s již fungující infrastrukturou.

Stejně jako se ve školství možná podaří prosadit více e-learningu a distančního studia, tak by i veřejná správa měla z dnešní krize vyvodit aktivnější přístup k elektronizaci nejen stavebních řízení, ale celého

e-governmentu. V roce 2008 jsme neměli zdaleka tak rozvinuté a kapacitní komunikační nástroje jako dnes, ani náš hardware nebyl tak výkonný. Nemyslím si, že technologie je všespasitelná, ale jistě nám právě v těchto obtížných dnech hodně pomáhá - na rozdíl od restaurací, celé oblasti cestovního ruchu a segmentu služeb, můžeme pořád pracovat on-line... Nucená izolace přispívá k rozšíření práce doma - home office, což v naší profesi mnozí praktikujeme dávno.

Takže pro architekty (a samozřejmě i inženýry a techniky činné ve výstavbě) dnešní výjimečná situace nemusí nutně znamenat neřešitelné problémy, pokud budou v ekonomice peníze a klienti budou zadávat projekty. Současná globální pandemie a s ní spojená omezení, jaká jsme dosud nezažili, by nás měla také přivést k úvaze o často naivně bezstarostném spoléhání na světlé zítřky a potřebě naučit se počítat s podobnými riziky i do budoucna. Globální stav životního prostředí představuje jednu z možných budoucích výzev, kdy však nepomůže ani karanténa či dostatek respirátorů.

Hodně zdraví nám všem. Nepochybuji, že to vládneme.

V Praze 1.4.2020

Jan Kasl, předseda ČKA